

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning)
ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์
ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*

DEVELOPING A PROACTIVE TEACHING MODEL ACCORDING TO
KNOWLEDGE CREATION THEORY TO ENHANCE KNOWLEDGE AND
DANCE SKILLS TOGETHER WITH A LEARNING ACTIVITY SET ON FOLK
DANCE FOR 4TH GRADE STUDENTS

พรทิพย์ สุโพธิณะ

Pornthip Supothina

โรงเรียนเทศบาลวัดประทุมคณาวาส (นิพัทธ์หรินสูตร)

Watpartoomkanawas Municipal School (Nipatharinnasoot), Thailand

Corresponding Author's Email: mom.meaws@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ 2) สร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ 3) ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ 4) ประเมินความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนเทศบาลวัด ประทุมคณาวาส (นิพัทธ์หรินสูตร) จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบ

* Received 20 July 2024; Revised 26 July 2024; Accepted 26 August 2024

กลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่แบบไม่อิสระต่อกัน และ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญต้องการให้มีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมือง 2) รูปแบบการเรียนการสอนนี้มีชื่อเรียกว่า PCACE Model และผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุกตามทฤษฎีการสร้างความรู้ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ทุกด้าน 4) ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก, ทฤษฎีการสร้างความรู้, ความรู้และทักษะนาฏศิลป์, ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, นาฏศิลป์พื้นเมือง

Abstract

This research aimed to 1) study basic information and needs for developing a proactive teaching model. According to knowledge creation theory 2) Create and find the effectiveness of active teaching methods. According to knowledge creation theory 3) Experiment with active teaching methods. According to the theory of knowledge creation 4) Evaluate the opinions of Grade 4 students towards learning with the active teaching model. According to knowledge creation theory. The sample group used in the study consisted of 30 students in Prathom 4/1 of Wat Prathumkanawat Municipal School (Niphatharinasutra), obtained by random sampling. The instrument used to collect data was a questionnaire. Data were analyzed by percentage, mean, and standard deviation. Independent t-statistics and content analysis.

The research results were found as follows; 1) Teachers and experts want to develop a proactive teaching model. According to knowledge creation

theory to enhance knowledge and dance skills together with learning activity sets. Subject: Native dance 2) This teaching model is called the PCACE Model and the results of finding the effectiveness of the proactive teaching model. According to knowledge creation theory Efficiency was higher than the specified criteria. 3) Results of the trial using the proactive teaching model. According to knowledge creation theory After studying higher than before studying at the significance level of 0.05 for all aspects. 4) Results of evaluating the opinions of Grade 4 students towards the active teaching model. According to knowledge creation theory at the highest level.

Keyword : Active teaching model, Knowledge creation theory, Dance knowledge and skills, Learning activity sets, folk dance

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข บุคคลจึงต้องพัฒนาตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564) มาตรา 6 กล่าวว่า คนไทยจะต้องได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งความรู้ คุณธรรม และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและในมาตรา 22 หมวดที่ 4 กล่าวถึงการจัดการศึกษาต้องเน้นให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดหลักว่า นักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด การศึกษาก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีทำให้คนมีความรู้ความเข้าใจในวิทยาการใหม่ ๆ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ตลอดจนมีเหตุผลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังนั้น การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเกิดความตระหนักรู้ในคุณค่าและเห็นความสำคัญของการศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาทุกแห่งได้ให้ความสำคัญและพยายามจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว เพื่อปรับปรุงโครงสร้างการให้การศึกษาแก่คนในสังคมให้ทันกับโลกในยุคไร้พรมแดนในทุกด้าน ดังนั้น การให้การศึกษาที่ดีแก่คนรุ่นใหม่จึงต้องปลูกฝังทัศนคติค่านิยมให้รู้จักคิดเป็น

คิดอย่าง สร้างสรรค์รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักปฏิบัติลงมือทำ สามารถวิเคราะห์ ปัญหา เลือกและตัดสินใจได้อย่างมีคุณภาพ (อารี พันธมณี, 2558: 7) จุดหมายของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกลุ่มสาระที่ มุ่งพัฒนาให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มี สุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนา นักเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนา สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองอันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือ ประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2) โดยพัฒนาให้นักเรียนเกิดความรู้ความ เข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้นักเรียน แสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ ทักษะศิลป์ ดนตรีและ นาฏศิลป์ ซึ่งในส่วนของสาระนาฏศิลป์นั้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข 2560) ได้กำหนดจุดหมายให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบ นาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การ เคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง นาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 3) นาฏศิลป์นับว่าเป็น ศิลปะที่โดดเด่นที่สุด สามารถแสดงออกได้โดยตัวเองทั้งในลักษณะที่เข้มแข็งและอ่อนโยน

นาฏศิลป์ ถือว่าเป็นศาสตร์ทางศิลปะที่สำคัญยิ่งเป็นที่รู้จักกันดีในรูปแบบของการ แสดงที่มีลีลาอันอ่อนช้อยงดงามบ่งบอกถึงความประณีตรักสวยรักงามแฝงด้วยจินตนาการ และ ศิลปะอันละเอียดอ่อนของคนไทย แสดงถึงความเป็นอารยธรรมอันรุ่งเรืองและความมั่นคงของ ชาติที่ได้สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่โบราณกาล ซึ่งความสำคัญของนาฏศิลป์ นอกจากจะมีคุณค่าใน ฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและแสดงถึงอารยธรรมที่รุ่งเรืองแล้ว นาฏศิลป์ยังมีประโยชน์ สำหรับผู้ที่ได้เรียนรู้นั้นเป็นเพราะการเรียนรู้นาฏศิลป์เป็นการใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกายใน การเคลื่อนไหวและท่าทางต่าง ๆ ของนาฏศิลป์ไทยมีท่วงท่าคล้ายท่าฤๅษีดัดตน จึงส่งผลให้ผู้ที่ได้ ฝึกหัดเป็นผู้มีสุขภาพสมบูรณ์ มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส และมีบุคลิกภาพที่ดี (กาญจนา อินทรสุนา นนท์ และรุจิ ศรีสมบัติ, 2552: 3) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์จึงมีความสำคัญต่อการ พัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา เพราะทำให้นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานรู้สึกชื่นชม และเห็นความสำคัญของการเรียนนาฏศิลป์

ในฐานะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกทั้งในด้านการร้องเพลง การเคาะจังหวะ การเคลื่อนไหวร่างกายในลีลาจังหวะต่าง ๆ สารสำคัญของการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ คือ เป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของมนุษย์เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของตนเองออกมาในรูปของท่าทางที่เลียนแบบจากธรรมชาติและมีการพัฒนาการมาเป็นการแสดงจนกลายเป็นศิลปวัฒนธรรมที่แสดงเอกลักษณ์ประจำชาติ กิจกรรมด้านนาฏศิลป์จึงมุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักชม ฟัง และแสดงออกด้านดนตรีและนาฏศิลป์อย่างมีความสุข สนุกสนาน นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งต้องครอบคลุมกิจกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัยและด้านทักษะพิสัย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552: 4) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในสาระนาฏศิลป์นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องเน้นด้านทักษะการปฏิบัติจริงให้มากที่สุดเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะความชำนาญในทักษะที่เรียนรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือนำไปแสดงออกในทางที่ถูกต้อง การจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ โดยเน้นทักษะด้านนาฏศิลป์เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงถือได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ดังที่ทิตินา แคมมณี (2560 : 121) กล่าวว่า หากครูผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทางกาย ทาง สติปัญญา อารมณ์และสังคม ภายใต้กิจกรรมที่นักเรียนได้เคลื่อนไหวปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้ใช้ความคิดได้มีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นและเกิดอารมณ์ความรู้สึกอันจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อนักเรียน การเรียนรู้ดังกล่าวจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง แต่อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรในปัจจุบันนั้นยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชานาฏศิลป์ จึงเห็นควรจัดการความรู้ในการถ่ายตนาฏศิลป์โดยการสร้างแบบแผนการถ่ายทอดที่เน้นการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการจัดระบบการศึกษารายวิชานาฏศิลป์ภายในสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบโดยนำครูผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์นำวิธีการสอนหลายวิธี ได้แก่ 1. สอนเน้นการปฏิบัติควบคู่ 2. สอนโดยยึดมั่นในจารีตประเพณี 3. สอนเฉพาะทาง 4. สอนโดยอาศัยความจำเป็นหลัก 5 สอนตามความสามารถของศิษย์ 6. สอนต่อจากพื้นฐานเดิมของนักเรียน 7. สอนเป็นรายบุคคล จากหลักการสอนนาฏศิลป์ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์เพื่อให้ศิษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามเป้าหมายที่กำหนดและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่าง

อิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และมาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ในแต่ละมาตรฐานนั้นได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง เป็นกรอบที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ แต่จากผลการทดสอบดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ ยังไม่บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้เท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของวณิชชยา โพชะเรือง (2555: 3) ที่ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาศูนย์การเรียนนาฏศิลป์สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยพบปัญหาว่า วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนใช้ในการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ส่วนใหญ่จะยึดครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนรู้จะมีทั้งการบรรยายประกอบการสาธิต นอกจากนี้ยังพบว่า ไม่มีการใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนเท่าที่ควรและนักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถใช้สื่อในการฝึกทักษะด้วยตนเอง

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงหาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชานาฏศิลป์ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 มาตราที่ 22 ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาตามธรรมชาติและพัฒนาศักยภาพสมองสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองให้มากขึ้น การจัดการศึกษาจึงต้องเน้นพัฒนาคนให้มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีทักษะในการแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ในกระแสโลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge Based Society) ที่ขับเคลื่อนด้วยพลังความรู้และแข่งขันด้วยศักยภาพความรู้และภูมิปัญญาที่สำคัญเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน มุ่งให้นักเรียนลงมือปฏิบัติโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่ เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้มีความเข้าใจในตนเองใช้สติปัญญาคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึงการมี

สมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิตและทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562 : 4)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
4. เพื่อประเมินความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดประทุมคณาวาส (นิพัทธ์หรือณสูตร) ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง

สมมติฐานการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ความสามารถในการสร้างความรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมือง แตกต่างกันหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดประทุมคณาวาส (นิพัทธ์หรือณสุตร) มีความคิดเห็นต่อการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมือง อยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยตามแนวคิดและกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนเทศบาลวัดประทุมคณาวาส (นิพัทธ์หรือณสุตร) สังกัดเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน 30 คน โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ซึ่งนักเรียนแต่ละห้องมีผลการเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลมาจากการลดความสามารถของนักเรียนที่มีผลการเรียนในระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อนตามนโยบายของโรงเรียน

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ประเภทของเครื่องมือ

แบบวิเคราะห์เอกสารที่ใช้ศึกษาความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ฉบับ

แบบสอบถามครูผู้สอน เกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในมุมมองปัจจุบัน จำนวน 1 ฉบับ

2.2 องค์ประกอบของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 4 ชนิด ประกอบด้วย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 เล่ม ได้แก่ เล่มที่ 1 ตอน ความรู้พื้นฐานนาฏศิลป์พื้นเมือง เล่มที่ 2 ตอน การแสดงพื้นเมืองของภาคเหนือ เล่มที่ 3 ตอน การแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เล่มที่ 4 ตอน การแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองภาคกลาง เล่มที่ 5 ตอน การแสดงพื้นเมืองใต้

2. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน รวม 16 ชั่วโมง ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก คือ สารสำคัญ สารการเรียนรู้ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน PCACE MODEL

2.1 ขั้นกระตุ้นเตรียมความพร้อมในการเรียน (Preparing and Motivating step : P)

2.2 ขั้นสร้างความรู้ (Construction of Knowledge : C)

2.3 ขั้นการฝึกทักษะ (Action Learning : A)

2.4 ขั้นการนำไปใช้และสร้างสรรค์ (Control and Creativity : C)

2.5 ขั้นประเมินผล (Evaluation =E)

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการสร้างความรู้ของนักเรียนที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วยแบบทดสอบ จำนวน 4 ชุด ดังนี้

3.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการสร้างความรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมือง ตั้งแต่ตอนที่ 1-5 เป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก ตอนละ 10 ข้อ ๆ ละ 1 คะแนน ที่ตอบถูกได้ 1 คะแนน

ตอบผิดหรือไม่ตอบ 0 คะแนน โดยแบบทดสอบหลังเรียนเป็นชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียนแต่สลับข้อ จำนวน 50 ข้อ

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมือง เป็นแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน ชนิด 4 ตัวเลือก ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบ 0 คะแนน

3.3 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเป็นกิจกรรมท้ายบทเรียนในแต่ละตอน

3.4 แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงาน

- วัดทักษะการปฏิบัติงาน ทักษะนาฏศิลป์ด้วยแบบประเมินทักษะความสามารถในการปฏิบัติงาน ที่มีลักษณะเป็นเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) 4 ระดับ โดยประเมินทักษะในการทำงาน 3 ด้าน 1) การวิเคราะห์งาน 2) การวางแผนหรือหาวิธีการแก้ปัญหา 3) การปฏิบัติงาน จำนวน 1 ฉบับ

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนด้านบรรยากาศในการจัดการเรียน จำนวน 15 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ได้รับการตรวจสอบแล้ว ไปแจกให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนเทศบาลวัดประทุมคณาวาส (นิพัทธ์หรือสุตร) สังกัดเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน และผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม นำมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติและวิเคราะห์เนื้อหาในลำดับต่อไป

3.2 ทำการรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน สมบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ และวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป สำหรับแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก นำมาถอดคำสัมภาษณ์ เรียบเรียง และจัดกระทำข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ทักษะในการปฏิบัติงานกลุ่มของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean)

2. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์ทักษะในการปฏิบัติงานของนักเรียนเป็นรายบุคคลหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติการทดสอบที (t-test) แบบกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent t-test หรือ Paired Sample t-test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินทักษะในการปฏิบัติงานของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง โดยวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติงานของนักเรียน โดยใช้สถิติการทดสอบที (t-test) แบบกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent t-test หรือ Paired Sample t-test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสอบถาม ได้แก่ (1) ข้อมูลนโยบายการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2) ข้อมูลหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชานาฏศิลป์ พ.ศ.2551(ฉบับปรับปรุงแก้ไข 2560) (3) ข้อมูลรายงานการวัดผลประเมินผลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชานาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดประทุมคณาวาส (นิพัทธ์หรินสูตร) ปีการศึกษา 2564 (5) ข้อมูลการจัดการเรียนการสอนและทักษะนาฏศิลป์ทักษะในการปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาศิลป์ และ (6) แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ครูผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญของความ ต้องการให้มีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรม การเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง

2. รูปแบบการเรียนการสอนนี้มีชื่อเรียกว่า PCACE Model มีองค์ประกอบคือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน สาระความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน สิ่ง ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ หลักการตอบสนอง ระบบสังคม และสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งมี กระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน PCACE MODEL คือ 1. ขั้นกระตุ้นเตรียมความพร้อม ในการเรียน (Preparing and Motivating step : P) 2. ขั้นสร้างความรู้ (Construction of Knowledge : C) 3. ขั้นการฝึกทักษะ (Action Learning : A) 4. ขั้นการนำไปใช้และ สร้างสรรค์ (Control and Creativity : C) 5. ขั้นประเมินผล (Evaluation : E) และรูปแบบ การเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้าง ความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.27/85.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตาม ทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า

3.1 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 คะแนนการเปรียบเทียบความสามารถในการสร้างความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง ตั้งแต่ตอนที่ 1-5 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกตอน

3.3 คะแนนการเปรียบเทียบการทำความเข้าใจจากกิจกรรมท้ายบทเรียนในแต่ละตอน ตั้งแต่ตอนที่ 1-5 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมืองของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดทุกตอน

3.4 ผลการประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 5 สัปดาห์ จะเห็นว่า การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการจัดการเรียนการสอนด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สัปดาห์ที่ 1-5 จะเห็นว่าสัปดาห์ที่ 2 เพิ่มขึ้นสูงกว่าสัปดาห์ที่ 1 และคะแนนเฉลี่ยในสัปดาห์ที่ 3 สูงกว่าสัปดาห์ที่ 2 และสัปดาห์ต่อไปคะแนนเพิ่มสูงขึ้น จนกระทั่งถึงสัปดาห์ที่ 5 แสดงให้เห็นถึงการมีพัฒนาการเรียนรายวิชานาฏศิลป์สูงขึ้นในแต่ละสัปดาห์ที่เรียน

3.5 คะแนนการเปรียบเทียบวัดทักษะนาฏศิลป์ทักษะในการปฏิบัติงาน ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานในแต่ละด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม พบว่าภาพรวมการเปรียบเทียบความสามารถในการสร้างความรู้ ด้านทักษะในการปฏิบัติงานของ กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย

เท่ากับ 2.78 คิดเป็นร้อยละ 92.77 มีทักษะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี และผลการประเมินความสามารถในการสร้างความรู้ ด้านทักษะในการปฏิบัติงานของกลุ่มควบคุมคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.87 คิดเป็นร้อยละ 62.57 มีทักษะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

4. ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้ และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดและผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ครูผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญต้องการให้มีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้ และทักษะนาฏศิลป์ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมือง

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมือง ต้องมีการศึกษาเอกสารและการสอบถามครูผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องนาฏศิลป์พื้นเมืองได้อย่างตรงตามเป้าหมายของการศึกษาคั้งนี้

สอดคล้องกับแนวคิดกระทรวงศึกษาธิการ (2551: 25-26) กล่าวถึง แนวทางการบริหารจัดการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับการจัดการการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยยึดหลักว่า นักเรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับนักเรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับนักเรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ ต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม กระบวนการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนต้องอาศัย

กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับนักเรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนควรได้รับการฝึกฝนพัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนนี้มีชื่อเรียกว่า PCACE Model และผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์นี้ได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ และตามหลักการทฤษฎีการสร้างความรู้ มีการดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบ โดยมีการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ที่เกี่ยวข้อง กับนโยบายการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (รายวิชานาฏศิลป์) พุทธศักราช 2551 สรุปผล การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนเทศบาลวัดประทุมคณาวาส (นิพัทธ์หรือณสุต) ประจำปีการศึกษา 2564 เอกสารรายงานการวัดผลประเมินผล และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (รายวิชานาฏศิลป์) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดประทุมคณาวาส (นิพัทธ์หรือณสุต) ปีการศึกษา 2564 การวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอน และทักษะในการปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รายวิชานาฏศิลป์ และการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการวิเคราะห์เอกสาร ตำรา งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ในครั้งนี้

สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัยธร วิชัยดิษฐ์ (2555: 165-180) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชานาฏศิลป์ที่

ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอน EPCPAFE Model มีกระบวนการ เรียนรู้ 7 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจ 2) ขั้นให้ความรู้สึก และฝึกปฏิบัติ 3) ขั้นสร้างความคิดรวบยอด 4) ขั้นดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5) ขั้นประเมินความก้าวหน้า 6) ขั้นดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 7) ขั้นประเมินผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเองและทักษะปฏิบัติ (PCACE Model) ประกอบด้วย 1. ขั้นกระตุ้นเตรียมความพร้อมในการเรียน (Preparing and Motivating step : P) 2. ขั้นสร้างความรู้ (Construction of Knowledge : C) 3. ขั้นการฝึกทักษะ (Action Learning : A) 4. ขั้นการนำไปใช้และสร้างสรรค์ (Control and Creativity : c) 5 ขั้นประเมินผล (Evaluation) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยมีแบบแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivist Theory) โดยใช้เทคนิควิธีการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ ที่สามารถส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้และเสริมสร้างทักษะปฏิบัติ ได้เป็นอย่างดี

สอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัยธร วิชัยดิษฐ์ (2555: 165-180) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชานาฏศิลป์ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา พบว่า จากการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการมีจิตสาธารณะ การใช้เทคโนโลยี การนำความรู้สู่การปฏิบัติความรับผิดชอบ และการคิด อยู่ในระดับสูง เมื่อศึกษาผลการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์กายภาพพบว่า มีระดับคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกโดยครูสามารถบูรณาการความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพมากขึ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด เกิดทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความ

เชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และเป็นกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนที่จะต้องใช้ทั้งการคิด การลงมือทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นอย่างมีชีวิตชีวาและตื่นตัว

สอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยชนันท์ กานต์การันยกุล (2556: 2) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการออกแบบทางศิลปะด้วยสมุดร่างภาพตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม (Constructionism) เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ใน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการออกแบบทางศิลปะด้วยสมุดร่างภาพ ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ (PCACE MODEL) มีองค์ประกอบคือ หลักการวัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน สารความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน สิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ หลักการตอบสนอง ระบบสังคม และสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งมีกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน PCACE MODEL คือ 1. ขั้นกระตุ้นเตรียมความพร้อมในการเรียน (Preparing and Motivating step : P) 2. ขั้นสร้างความรู้ (Construction of Knowledge : C) 3. ขั้นการฝึกทักษะ (Action Learning : A) 4. ขั้นการนำไปใช้และสร้างสรรค์ (Control and Creativity : C) 5. ขั้นประเมินผล (Evaluation : E) และรูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังแสดงในภาพที่ 1

รูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ (PCACE MODEL)

หลักการ

1. การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงความรู้หรือข้อมูลใหม่ให้เข้ากับโครงสร้างความรู้เดิม การจัดสิ่งเร้าหรือสื่อการเรียนรู้ ให้เหมาะสมตรงกับความสนใจของผู้เรียน เป็นแรงจูงใจสำคัญที่นำไปสู่การเรียนรู้
2. ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง จากการได้ลงมือปฏิบัติและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การแสดงความคิดเห็น อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างความรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์

รูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง

กระบวนการจัดการเรียนรู้ (PCACE MODEL)

1. ขั้นกระตุ้นเตรียมความพร้อมในการเรียน (Preparing and Motivating step : P)
2. ขั้นสร้างความรู้ (Construction of Knowledge : C)
3. ขั้นการฝึกทักษะ (Action Learning : A)
4. ขั้นการนำไปใช้และสร้างสรรค์ (Control and Creativity : C)
5. ขั้นประเมินผล (Evaluation =E)

องค์ประกอบ 4 ขั้นตอน คือ

- ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁)
การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (analysis)
- ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) เป็นขั้นการออกแบบสร้างและพัฒนาารูปแบบ เป็นการสร้างและหาประสิทธิภาพ
- ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R₂)
ขั้นการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน
- ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) การประเมินผลการใช้

ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้

ระบบสังคม

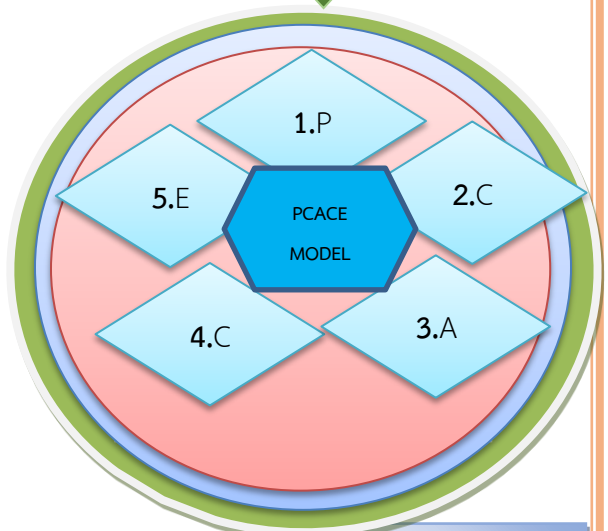
1. ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนรู้ ด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และมีความกระตือรือร้นในการแสดงความคิดเห็น

หลักการตอบสนอง

ครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการสอนตามขั้นตอนและกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดในระดับสูง

ระบบสนับสนุน

1. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ในเชิงบวกและให้ผู้เรียน แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ
2. จัดหาบทอ่านที่น่าสนใจและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

การวัดและประเมินผล

1. วัดความสามารถในการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ จากแบบทดสอบ
2. วัดความรู้ความเข้าใจและทักษะ 2 วัดความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อ รูปแบบการจัดการเรียนรู้จาก แบบสอบถามความคิดเห็นและ แบบบันทึกสะท้อนผลการเรียน

ผลที่ได้

1. นักเรียนมีความสามารถสร้างความรู้ เพิ่มขึ้น
2. นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อการเรียนด้วยรูปแบบ การจัดการเรียนรู้

ภาพที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะนาฏศิลป์ ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อสรุปและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1. ก่อนการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเองและทักษะนาฏศิลป์ทักษะในการปฏิบัติงาน สารนาฏศิลป์ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนนี้ให้ถ่องแท้ก่อนนำไปใช้จริง

1.2. การนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ ผู้สอนควรพิจารณารายวิชาที่ต้องการฝึกทักษะการปฏิบัติงานมากกว่ารายวิชาที่เป็นความรู้เชิงทฤษฎี

1.3. เมื่อครูผู้สอนนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้ ควรกระตุ้นให้มีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือให้พร้อมเรียบร้อยก่อนทำการสอนทุกครั้ง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเองและทักษะปฏิบัติ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนานักเรียนโดยองค์รวมที่เน้นทั้งความรู้และทักษะในการปฏิบัติโดยใช้แนวทฤษฎีการสร้างความรู้ ร่วมกับทฤษฎีอื่นๆ เช่น ทฤษฎีการคิดระดับสูง ทฤษฎีการร่วมมือกันเรียนรู้ ทฤษฎีทักษะกระบวนการคิด แบบบูรณาการ เป็นต้น

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อค้นหาตัวแปรที่ส่งผลต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เช่น ระดับทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในการเรียนรู้ระดับทักษะการคิด และระดับความสามารถทางการเรียนของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา อินทรสุนานนท์ และรุจี ศรีสมบัติ. (2552). รำวงมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วณิชชยา โพชะเรือง. (2555). การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้นาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วินัยธร วิชัยดิษฐ์. (2555) . การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนกลุ่มวิชาภูมิศาสตร์ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาครุศาสตร์ สาขาสังคมศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552) แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562). คู่มือบริหารจัดการ เวลา เรียน“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ปีการศึกษา 2559. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- หทัยชนันท์ กานต์การันยกุล. (2556) . การพัฒนาชุดกิจกรรมการออกแบบทางศิลปะด้วยสมุดร่างภาพตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อารี พันธมณี. (2558). ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ้อ.